

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

9. De obligatione divitum largiendi eleemosynas in gravi necessitate proximi de necessariis ad statum. Ex quo infertur Advocatum teneri sub mortali defendere causam pauperis, quando aliter defendi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

RESOL. VIII.

Confessarius quidam augebatur magnis scrupulis in excipiendis Confessionibus cuiusdam diuitis circa preceptum largiendi eleemosynam. Tunc ego in eius gratiam hæc ex multis Doctoribus adnotavi.

Et in textu huius Resolutionis docetur in quibus, & de quibus diuites teneantur necne largiri eleemosynam in communibus, grauibus, & extremis pauperum necessitatibus. Ex part. 2. tract. 16. & Misc. 2. Resol. 26. alias 28.

1. Primò diuites, etiamsi habuerint superflua, non tenentur, neque sub veniali peccato dare eleemosynas in communi necessitate, qua solent esse quotidiani pauperes. Ita Syluest. Alensis, Armilla, & alij, & ex neotericis Malderus in 2. 2. q. 27. art. 6. dub. 4. prop. 2. Molfesin sum. tom. 1. tract. 1. cap. 16. n. 20. Sotus de iust. lib. 5. q. 8. art. 1. Nauarr. in man. cap. 24. num. 5. & Medina Cod. de elemos. q. 3. Toletus de speum peccatis mort. cap. 36.

2. Secundò, etiam in graui necessitate pauperum, diuites qui habuerint superflua, non peccaret mortaliter, si non præberet in eleemosynam. Hæc opinio mihi placet, illamque docet Gabriel in 4. dist. 16. q. 4. conel. 5. Alensis 4. p. q. 13. memb. 1. cum alijs. & probabiliter vocat Malderus in 2. 2. D. Thom. q. 2. art. 6. dub. 4. §. Respondeo.

3. Tertio, etiamsi esset vera opinio DD. asserentium diuites teneri sub mortali præbere eleemosynam, non solum in externa & graui, sed etiam in communi necessitate pauperum, tamen non tenerentur inquirere pauperes, sed solum misereri occurrentibus, & non impedire nimia austeritate, vel alio modo, ne occurrant. Neque etiam tenerentur omnibus communiter indigentibus subuenire, sed aliquibus: nec tenerentur in totum alicuius indigentiam subleuare, sed satis est quid ei dare. Ita Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 39. memb. 2. n. 30. Bonacina de legibus, disp. 3. q. 4. memb. 6. n. 10. Valquez ubi infra, &c.

4. Quarto, notandum est, quòd bona, quæ conseruantur ad acquirendum maiorem statum pro se, & suis consanguineis non dicuntur superflua status: ascensus enim ad superiorem statum, ad necessitatem, & conuenientiam status renocandus est, ita vt ea non censentur superflua, quæ licet excedant mensuram status præsentis, conducere tamen possunt & referuntur, vt homo altiore statum acquirat, & acquiritur conferuet. Ita Valquez opusc. de restit. c. 1. dub. 3. n. 27. & 32. Et ideo in 6. 4. n. 14. asserit, quòd in sacularibus etiam in Regibus, vix inueniuntur superflua status. Vide etiam Nauarr. in sum. c. 24. n. 6. Nauarram de restit. lib. 3. cap. 1. num. 366. Malderum in 2. 2. q. 27. art. 6. dub. 4. verb. contra hanc propositionem, & dub. 6. circa finem.

5. Quintò, diuites cum diminutione, & detrimento proprii status, non tenentur subuenire proximo in extrema necessitate constituto; quia, vt fert opinio grauissimorum DD. quamuis teneat defendere vitam innocentis qui iniuste inuaditur, tamen si graue detrimentum facultatum interueniat, non tenor. Non ergo diuites tenebitur extremam necessitatem alterius cum graui iactura status depellere. Ita Molfesin in sum. tom. 1. tract. 1. c. 16. n. 28. cum Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 39. memb. 3. num. 39. & Agidio de Coninch de diuitibus supernat. disp. 27. dub. 8. conel. 4. num. 134. & Antoninus 2. p. in. 1. c. 24. n. 5. putauit D. Thomam hanc opinionem tenuisse, & illam etiam tenet Rosella, & Summa Pisana verb. eleemosyna.

6. Ex his apparet, diuites non esse facile condem-

Tom. 1 V.

nandos circa præceptum largiendi eleemosynam, quia non tenentur inquirere pauperes, nec tenentur largiri eleemosynam in communibus necessitatibus, & bona superflua non facile in ipsis etiam ditissimis reperiuntur. Vnde ex his facile Confessarij scrupulos deponere possunt, licet consulere debeant diuitibus, vt eleemosynam pauperibus abundè erogent.

RESOL. IX.

De obligatione diuitum largiendi eleemosynas in graui necessitate proximi de necessarijs ad statum?

Ex quo inferitur Aduocatum teneri sub mortali defendere causam pauperis, quando aliter defendi non potest.

Et notatur, quòd raro contingere potest, vt seculares sub mortali teneantur pauperibus erogare superflua decentia sua. Ex p. 4. ut. 4. & Misc. Ref. 215.

§. 1. TENERI diuitem in graui necessitate proximi, licet non extrema, largiri illi eleemosynam de necessarijs ad statum, docet Sotus, Cano, Victoria, quos citat, & sequitur Bañez in 2. 2. q. 32. art. 2. dub. 4. Valent. hic punct. 4. & alij; & sic ait Bañez: Aduocatus tenetur defendere causam pauperis, quando aliter defendi non potest, & plura alia exempla adducit, & rationes pro hac sumanda sententia, quam puto probabilem, & consulendam.

2. Sed contrariam non minus probabilem esse existimo, quam tueri Caietanus in sum. verb. eleemosyna largitio, Nauarrus c. 24. n. 7. Corduba lib. 1. q. 26. propos. 2. & D. Thom. art. 5. ad 3. vbi explicans quando sit mortale non largiri eleemosynam, ait: Cum pauper euidenti, & vigente necessitate premitur, & diuites habet superflua, etiam secundum statum, Et clarius in corpore articuli: Dare (inquit) eleemosynam de superfluo in præcepto, & dare eleemosynam ei, qui est in extrema necessitate; alias autem eleemosynas dare est in consilio. Ecce sanctus Doctor duos tantum casus agnoscit, in quibus præceptum illud obliget, scilicet cum pauper extreme indiget, & cum quis habet superflua; nomine autem superflui intelligit superfluum secundum statum, vt euidenter constat ex corpore articuli; & alioqui si solum intelligeret superfluum naturæ, cogereur asserere absolute, & sine ulla limitatione teneri diuites de necessarijs ad statum largiri eleemosynam, etiam in communibus necessitatibus, quod falsum est, & contra omnes Doctores. Confirmatur hæc opinio ex sententia illorum Doctorum asserentium præceptum eleemosynæ, etiam de superfluis naturæ, & status non obligare, saltem sub mortalitatis in extrema necessitate. Ita Alexander p. 4. q. 34. art. 1. Gabriel in 4. dist. 16. q. 4. art. 2. conel. 5. D. Antoninus 2. p. in. 1. c. 24. §. 6. Rosella verb. eleemosyna, Durandus in 4. dist. 15. q. 6. ad 2. & alij; sed quidquid sit, de hoc, dicendum est probabiliter, quòd quia vnusquisque habet ius, vt viuat sicut decet statum suum: ergo nemo potest illum obligare ad largiendum eleemosynam de his, quæ ad eiusmodi decentiam necessaria sunt, nisi quando proximus est in extrema necessitate. Ad exemplum Aduocati, quod asserit Bañez, respondit Caiet. in 2. 2. q. 61. art. 1. in sola extrema necessitate esse mortale, quòd Aduocatus non defendat causam pauperis, & ita intelligit D. Thomam: sed melius dicendum est, causam pauperis, si grauis sit, defendi debere ab Aduocato sub mortali, quia munus eius hoc est, & alioqui sæpe nihil amittit, sed potius lucrabitur, quia si propterea amitteret lucrum alicuius momenti necessarium ad statum, non teneretur sub mortali: & ita omnia supradicta pro confirmatione huius posterioris sententiæ docet Iacobus Granado in 2. 2. D. Thom. controu. 3. tract. 11. disp. 2. sect. 5. n. 32. & seq.

Sup. hoc in Ref. seq. & pro Aduocato, & alijs inf. in Ref. 17. ad lin. 5.

Sup. hoc in Ref. præterita §. Secundo, & inf. in hac ipsa Ref. §. vlt. in princ. & latè inf. in Ref. 11. & in Ref. 50. §. vlt. paulò post init. vers. Et iniusta. & in alio vers. eius not.

Sup. hoc ppi-
mo in Ref.
& §. 5. nor.
præterite.

Quæ hic est
Ref. antecede-
ns, in §.
Quarto. & in
aliis eius
nor.

Sup. in Ref.
nor. præte-
rite.

Notandum est etiam hic cum dicto Granad. disp. 4. num. 1. Caietano verb. *elemosyna largitio*, Corduba lib. 1. *quæst.* 18. quod raro contingere potest, quod seculares sub mortali teneantur pauperibus erogare superflua decentiæ suæ, quia, ut alibi ex Valquez & aliis notati *part. 2. tract. 16. resol. 26.* vix in marginis diuitibus inveniuntur superflua status. Dicendum est igitur cum Emmanuele Sà ver. *elemosyna*, n. 2. quod cum inter Doctores non conveniat quando peccet mortaliter, qui non facit elemosynam, non facile condemnandi diuites, qui non faciunt; monendi tamen, ut faciant quantas maxime possunt. Ita ille, & ego. Cum igitur seculares de necessariis ad statum non teneantur erogare pauperibus, nisi extremam necessitatem patiantur, & necessitates istæ raro eveniant, aut saltem manifestentur diuitibus, quippe qui non tenentur eas quærere, & status decentia magnam habeat latitudinem, difficileque inveniatur qui superfluitatis convinci possit, difficile est damnare ad mortale, & in casu, saltem dubiæ obligationis, nec diues tenetur elargiri, nec Confessarius sub mortali obligare. Vide me ipsum *ubi supra*.

RESOL. X.

An in gravi necessitate teneamur largiri elemosynam de necessariis ad statum? Ex p. 5. tr. 8. Ref. 15.

Afirmatiuam sententiam docet Palatius in 4. dist. 15. disp. 6. Corduba lib. 1. q. 26. Medina Cod. de elemos. *quæst. de necessitate eam faciendi*. Angles in floribus *part. 1. de elemos. q. 3. diff. 6.* Hurtadus de Mendoza in 2. 2. disp. 19. *sect. 4. §. 92.* vbi sic ait: In necessitatibus proximi grauibus eadem dicenda sunt, quæ in extremis, quia hæc necessitas spectans ad corpus vocatur ab auctoribus quasi extrema, & ad illius ordinem redigitur, quia prudenter potest timeri mors. Quapropter etiam ex necessariis ad statum eroganda est elemosyna. Ita ille, & ante illum Bañez, Valentia, & alij, quos citavi in 4. *part. tract. 4. resol. 215*, & nouissime Syluius in 2. 2. q. 32. *art. 6. concl. 5.* Probatur hæc opinio, quia charitas Christiana obligat, ut quis subleuet notabilem proximi sui miseriam, si absque incommodo magno possit, sed elargiendo elemosynam de superfluo naturæ, licet necessarium sit ad statum, potest quis subleuare notabilem proximi miseriam absque magno incommodo: ergo charitas Christiana ad id obligat. Consequentia est euidens; maior patet, quia non est vera amicitia, quæ patitur amicum insigni necessitate opprimi, & illi non subuenit ne leue dampnum sustineas. Minor probatur, quia cum ea, quæ ad statum pertinent, non consistant in indivisibili, sed potius magnam latitudinem habeant, etiam si quis aliqua demat de statu, leue incommodum sentiet, & ahoqui subleuabit magnam proximi miseriam, quæ cum non tam frequenter occurrat, sine magna iactura suæ rei familiaris poterit diues illi subuenire. Confirmatur primò, quia si ad statum viri nobilis pertineat, v. g. habere quatuor famulos, & patietes domus ornare aulæ ex aureo sericòque filo intertextis, quis non videat exiguum esse iacturam, si tribus famulis, & solis sericis aulæ contentus sit, ut habeat vnde subueniat quotidie alteri viro nobili, & olim ditissimo, qui ad magnam rerum inopiam propter naufragium peruenit; obligat ergo charitas interdum sub mortali ad elargitionem elemosynæ de necessariis ad statum. Confirmatur secundò, in annis magnæ sterilitatis quis dubitabit teneri diuites diminuere aliquid magnificentiæ sui status, & minus lautè viuere, ut pauperibus subueniant? Confirmatur tertio, quia fratribus & consanguineis

Quæ hic est
Ref. antecede-
ns.

tenetur quispiam sub mortali, elargiri elemosynam de necessariis ad statum, iuxta illud Iacobi 2. *Si frater, aut soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis, ne in pace, calefacimini, & saturamini, non aederitis autem eis quæ necessaria sunt corpori, quid proderit?*

2. Sed his non obstantibus contrariæ sententiæ tanquam probabiliori adhæsi *ubi supra*, & nunc etiam adhæreo, quam tuctur Doctores, quos citavi in dicta resolutione, Thomas Sanchez in *opusc. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 5. num. 44.* Martinus Ledesma in 2. *part. 4. quæst. 28. art. 3.* D. Thom. in 4. *dist. 15. quæst. 2. art. 4. quæst. 1.* Salonius in 2. 2. *quæst. 71. art. 1.* Sotus de Inst. *lib. 5. quæst. 8. art. 1.* Nauarra de *restit. lib. 3. cap. 1. num. 122.* Et ratio est, quia vniuersique habet ius ut viuat, sicut decet statum suum: ergo nemo potest illum obligare ad elargiendum elemosynam de iis, quæ ad huiusmodi decentiam necessaria sunt, nisi quando proximus est in extrema necessitate, tunc enim agitur de vita amittenda, in quo casu charitas obligat, ne tantum malum patiat in fratre meo, ut ab statu non cadam, saltem aliquando, aliæ enim necessitates etsi graues, minus tamen obligant; & hæc est humana conditio, ut quidam lautius & iucundius degant, quam alij. Confirmatur, quia cum tor graues & sapientes viri nihil in iure diuino, aut naturali repererint, quod eos conuincat ad obligandum diuites, ut de necessariis ad statum succurrant grauibus necessitatibus, signum optimum est, saltem hoc ius, seu hanc legem esse dubiam; in dubio autem præcepti non sunt obligandi, præsertim sub mortali, ne alioqui laqueum nouum illis iniiciamus, & difficiliorem reddamus salutis viam illis, quibus alioqui Christus Dominus valde difficilem prædicauit: ergo, &c.

RESOL. XI.

An in gravi necessitate teneamur præbere elemosynam de superfluis naturæ, & status? Et notatur in supradicto casu posse diuitem illum elargiri non liberaliter elemosynam dando, sed illam mutando. Ex p. 5. tr. 8. Ref. 14.

Pro sententiæ negatiuæ adducitur D. Anton. Sepulcherosi Gerfon. Alensis, & Nicolaus de Lyra; sed illi in hoc casu non docere contendit Hurtadus de Mendoza in 2. 2. *disp. 159. sect. 4. §. 85.* illam docet Rosella ver. *elemosyna*, vbi asserit, non cadere elemosynam sub præcepto, nisi necessitas pauperis extrema sit; multos alios Doctores adducit pro hac sententiâ Sanchez *ubi supra*, quibus ego adhæsi in 1. *part. tract. 2. Msc. resol. 28.* Probatur hæc opinio, quia non tenetur homo magis subuenire proximo, quam sibi ipsi, sed nemo tenetur sibi ipsi plus velle, aut procurare, quam quod ad sustentandam vitam necessarium est; ergo nec alter plus illi erogare, habet id, quis non patitur extremam necessitatem, habet id, quod ad sustentandam vitam necessarium est: ergo nullus tenetur elargiri elemosynam ei, qui non est in extrema necessitate, aut certe si qua obligatio asserenda sit, ea non poterit esse grauis. Secundò probatur, quia nullus tenetur sub lethali culpa procurare, ut extraneus bene sit, dummodo procuret ut viuat, & absolute sit; sed quisquis non patitur extremam necessitatem, habet quicquid requiritur ut viuat, & absolute sit: ergo nullus est sub lethali culpa obligandus, ut extraneo elargiatur elemosynam extra casum extremæ necessitatis.

2. Sed his non obstantibus modò ego contrariam sententiam teneo, quam tuctur Granadus in 2. 2. D. Thom.